

Història del Pensament en les Ciències Socials en el Món Contemporani

Codi: 107227

Crèdits: 6

2026/2027

Titulació	Tipus	Curs
Antropologia Social i Cultural	FB	1

Professor/a de contacte

Nom : María Esther Fernandez Mostaza

Correu electrònic : mariaesther.fernandez@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta assignatura pretén introduir l'estudiantat d'Antropologia en la perspectiva sociològica, treballant les seves característiques principals i les eines conceptuals i teòriques bàsiques a través d'una metodologia innovadora que integra el pensament visual, el teatre social i l'aprenentatge col·laboratiu. L'objectiu bàsic és facilitar la reflexió crítica sobre la condició social de l'ésser humà i la comprensió dels fenòmens socials i de les seves dinàmiques de permanència i canvi, promovent una mirada sociològica que enriqueixi la formació antropològica i permeti a l'estudiantat analitzar la realitat social de manera rigorosa i creativa des d'una perspectiva interdisciplinària.

L'assignatura busca desenvolupar competències teòriques sòlides que permetin dominar els conceptes fonamentals de la sociologia i comprendre les principals perspectives teòriques que han configurat el pensament sociològic contemporani, establint ponts conceptuals amb l'antropologia cultural i social. Simultàniament, es fomenta el pensament crític per desenvolupar l'imaginació sociològica que connecti les experiències individuals amb les estructures socials més àmplies, qüestionant les evidències socials i analitzant críticament els processos de construcció social de la realitat, les dinàmiques de poder, desigualtat i transformació social en diferents contextos culturals.

La metodologia innovadora integra el Teatre del Oprimido d'Augusto Boal com a eina d'aprenentatge i transformació social que connecta amb les pràctiques etnogràfiques participatives, el pensament visual mitjançant mapes mentals i creació de personatges per organitzar els continguts sociològics i antropològics, i dinàmiques col·laboratives que fomentin el diàleg intercultural i la construcció col·lectiva del coneixement. Aquestes estratègies pedagògiques busquen desenvolupar competències comunicatives eficaces, habilitats per al treball de camp etnogràfic i la capacitat de crear narratives socials que donin veu a diferents perspectives i experiències humanes des del respecte a la diversitat cultural.

Finalment, l'assignatura promou la consciència social i l'acció transformadora, reconeixent el potencial de la sociologia com a eina complementària a l'antropologia per al canvi social i desenvolupant sensibilitat vers les problemàtiques socials contemporànies, la diversitat humana i els processos de globalització que afecten les

comunitats locals. Aquestes finalitats es desenvolupen mitjançant una metodologia participativa que situa l'estudiantat al centre del procés d'aprenentatge, convertint l'aula en un espai de reflexió crítica, creativitat i compromís actiu amb la construcció d'una societat més justa i equitativa que valori la diversitat cultural i els drets humans universals.

Resultats d'aprenentatge

- CM02 (Aplicar els coneixements teòrics de les disciplines afins a l'estudi de problemes locals i globals, incorporant la perspectiva de gènere.) Aplicar els coneixements teòrics de les disciplines afins a l'estudi de problemes locals i globals, incorporant la perspectiva de gènere.
- KM02 (Reconèixer i integrar els conceptes bàsics de les disciplines afins en l'anàlisi dels fenòmens socials) Reconèixer i integrar els conceptes bàsics de les disciplines afins en l'anàlisi dels fenòmens socials
- KM03 (Informar sobre temes antropològics a públics generals o especialitzats, amb l'ús de tecnologies informació i de la comunicació.) Informar sobre temes antropològics a públics generals o especialitzats, amb l'ús de tecnologies informació i de la comunicació.
- SM01 (Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant des de les ciències afins, tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.) Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant des de les ciències afins, tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- SM04 (Fer servir adequadament el llenguatge bàsic de les ciències afins tan en l'expressió oral com en l'escrita.) Fer servir adequadament el llenguatge bàsic de les ciències afins tan en l'expressió oral com en l'escrita.

Continguts

Bloc 1. Els clàssics de la disciplina

Els grans clàssics europeus: Marx, Durkheim, Weber. Els temes principals inclouen la classe social i l'alienació; poder i autoritat; el treball i la divisió del treball; vida urbana i modernitat.

Bloc 2. Relacions socials i pràctica cultural

Els temes principals inclouen: la presentació de la persona en la vida quotidiana; el capital cultural i social; i la confiança social al context de la globalització i transformació.

Bloc 3. Identitat, desigualtat i discriminació

Els temes principals inclouen: Identitat i diversitat en el marc de la globalització; la construcció i la desigualtat de: gènere, diversitat religiosa i noves desigualtats educatives.

Bloc 4. Ciutadania i pertinença

Els temes principals inclouen: migració i integració; memòria i, molt especialment, processos de socialització.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentacions	9	0,36	
Debats, seminaris i teoria	90	3,6	
Assaig i pensament visual	44	1,76	

La metodologia d'aquesta assignatura combina diferents estratègies didàctiques per afavorir un aprenentatge significatiu i participatiu, integrant metodologies docents innovadores que promouen l'autonomia de l'estudiantat i la construcció col·laborativa del coneixement.

Estratègies metodològiques

(a) Classes magistrals impartides pel professorat responsable de l'assignatura, orientades a la presentació dels conceptes i arguments centrals de la matèria seguint el contingut del programa acadèmic. Aquestes sessions no segueixen necessàriament un ordre cronològic, sinó que s'estructuren per facilitar la comprensió conceptual i temàtica.

(b) Tallers participatius que combinen aprenentatge autònom amb presentació pública dels resultats. En aquest àmbit es desplegarà de manera destacada el Teatre de l'Oprimit (A. Boal) com a metodologia docent innovadora d'aprenentatge, una estratègia pedagògica transformadora que permet a l'estudiantat explorar realitats socials complexes mitjançant la pràctica teatral crítica.

(c) Exercicis pràctics fonamentats en les lliçons impartides i en les lectures assignades, que consoliden l'aprenentatge teòric a través de l'aplicació pràctica.

Desenvolupament de les activitats formatives

Classes magistrals

Les sessions teòriques promouen activament la participació de l'estudiantat mitjançant preguntes per al debat i la discussió crítica. S'implementarà el pensament visual com a eina d'aprenentatge a través de:

- Elaboració de mapes mentals per estructurar i visualitzar els continguts
- Creació d'un personatge com a estratègia de comprensió i identificació amb els conceptes sociològics

Tallers

Els tallers constitueixen espais de treball col·laboratiu sobre els continguts de l'assignatura, partint de les classes teòriques i les lectures prèviament assignades. S'estructuren en tres dinàmiques específiques amb calendari consensuat:

1. Debats en format "Club de lectura" al voltant de lectures específiques, que fomenten l'anàlisi crítica i l'intercanvi d'idees entre l'estudiantat.
2. Presentacions grupals mitjançant peces teatrals (aproximadament 5 minuts) en format de Teatre Fòrum, una modalitat del Teatre de l'Oprimit que permet la participació activa del públic en la resolució de conflictes presentats escènicament.
3. Treball grupal o individual integrador que sintetitza:
 - El mapa conceptual elaborat
 - La reflexió crítica entorn de la peça teatral
 - Una aproximació a una autora sociòloga contemporània vinculada al tema central del guió teatral desenvolupat

Metodologies docents innovadores implementades

Aquesta assignatura incorpora diverses metodologies innovadores per enriquir l'experiència formativa:

- Teatre de l'Oprimit (A. Boal): Metodologia transformadora que combina art i pedagogia crítica
- Pensament visual: A través de mapes mentals i creació de personatges
- Aprenentatge col·laboratiu: Mitjançant tallers i treballs grupals
- Club de lectura: Per fomentar la discussió crítica i l'anàlisi textual

Aquestes estratègies metodològiques afavoreixen un aprenentatge actiu, crític i participatiu que connecta la teoria sociològica amb la pràctica reflexiva i l'expressió creativa.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentacions i pensament visual	20	2	0,08	KM02, KM03, SM01
Assaig	40	1	0,04	CM02, KM02, KM03, SM01, SM04
Exàmen	40	4	0,16	CM02, KM02, SM01, SM04

L'assignatura s'avalua mitjançant un sistema d'avaluació continuada que integra diferents instruments i estratègies d'avaluació formativa i sumativa, coherents amb les metodologies docents innovadores implementades i orientades a l'avaluació competencial de l'estudiantat.

Sistema d'avaluació continuada

1) Participació continuada i exposició grupal mitjançant portfolio (20%)

Descripció de l'activitat: Participació activa en les sessions i presentació col·laborativa de conceptes o textos mitjançant la creació d'un portfolio grupal que documenti el procés d'aprenentatge, incloent-hi el club de lectura.

Característiques:

- Els criteris d'avaluació s'explicaran detalladament a classe i es difondran a través del campus virtual
- Les evidències seran retornades amb feedback formatiu i comentaris per facilitar la millora continuada
- Els lliuraments es realitzen en equip amb un mínim de tres entregues distribuïdes al llarg del curs acadèmic
- Pes en la qualificació final: 20%

Competències avaluades:

- Participació activa i reflexiva
- Treball col·laboratiu i cooperatiu
- Comunicació oral i presentació pública
- Síntesi i organització de continguts

2) Assaig original integrador (40%)

Descripció de l'activitat: Elaboració d'un assaig acadèmic original que integri les lectures assignades, les pràctiques teatrals realitzades i les reflexions crítiques desenvolupades al llarg del curs.

Característiques:

- Es desenvoluparà a partir d'una llista de preguntes orientadores facilitada durant el curs
- Els criteris d'avaluació s'explicaran a classe i es difondran pel campus virtual
- Les evidències seran retornades amb comentaris per afavorir l'aprenentatge
- El treball no és necessàriament grupal, tot i que es fomenta que sigui col·laboratiu
- Pes en la qualificació final: 40%

Competències avaluades:

- Anàlisi crítica i síntesi conceptual
- Redacció acadèmica i argumentació
- Integració teoria-pràctica
- Treball cooperatiu i gestió grupal

3) Proves escrites (40% total)

Descripció de l'activitat: Dues proves escrites individuals distribuïdes temporalment per avaluar l'assimilació progressiva dels continguts teòrics i la capacitat d'aplicació pràctica.

Característiques:

- Prova de mig curs: Avaluació individual i no memorística centrada en la comprensió conceptual i l'aplicació pràctica dels continguts treballats durant la primera meitat del curs
- Pes en la qualificació final: 20%
- Prova final: Avaluació individual i no memorística que integra els continguts de tot el curs, amb especial atenció a la capacitat de síntesi i relació conceptual
- Pes en la qualificació final: 20%

Les proves segueixen el calendari oficial de proves de la Facultat

El format d'avaluació basat en la comprensió, anàlisi crítica i aplicació dels continguts més que en la memorització

Competències avaluades:

- Comprensió conceptual i teòrica
- Capacitat d'anàlisi i síntesi
- Aplicació pràctica del coneixement
- Expressió escrita acadèmica

Criteris d'avaluació

Consideracions generals del sistema d'avaluació

Aquest sistema d'avaluació opera exclusivament mitjançant avaluació continuada, sense contemplar l'opció d'avaluació única. L'estudiantat ha de participar necessàriament en el seguiment complet del procés avaluatiu per assolir els objectius de l'assignatura.

L'avaluació s'estructura en coherència amb les metodologies docents innovadores implementades -Teatre de l'Oprimit, pensament visual i aprenentatge col·laboratiu-, prioritzant l'avaluació formativa amb retorn constant de feedback que faciliti l'aprenentatge progressiu. El sistema promou activament l'aprenentatge col·laboratiu i la construcció social del coneixement, avaluant tant els processos d'aprenentatge com els resultats obtinguts per garantir una formació integral.

Per accedir a la recuperació, cal haver obtingut una nota mínima de 3,5 punts en l'examen previ.

Condicions de no avaluabilitat i irregularitats acadèmiques

L'estudiantat serà considerat no avaluable quan no hagi lliurat més del 30% de les activitats programades. En casos de plagi o conducta fraudulenta, s'aplicarà una qualificació de 0 punts a l'activitat afectada, i si es detecten diverses irregularitats, la nota final de l'assignatura serà de 0 punts, sense possibilitat de recuperació.

Respecte a l'ús d'Intel·ligència Artificial (IA), aquest queda restringit i requereix identificació explícita de les eines utilitzades, acompanyada d'una reflexió crítica sobre el seu ús. La manca de transparència en l'ús d'IA es considera plagi.

Distribució de la qualificació final

Instrument d'avaluació	Pes	Modalitat
Participació i portfolio grupal	20%	Grupal
Assaig original integrador	40%	Grupal/Individual
Prova escrita mig curs	20%	Individual
Prova escrita final	20%	Individual
TOTAL	100%	Mixt

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Bibliografia

- Bauman, Zygmunt (2006). *Modernidad y Holocausto* (3ª. Ed.). Madrid. Sequitur. (seleccions).
- Berger, Peter L. (1986). *Invitación a la sociología: una perspectiva humanística*. Barcelona. Herder.
- Boal, Augusto (2009). *Teatro del oprimido*. Alba Editorial.
- Bourdieu, Pierre i Wacquant, Loïc J. D. (1994). *Per a una sociologia reflexiva*. (seleccions)
- Cardús, Salvador (1999). *La mirada del sociòleg: què és, què fa, què diu la sociologia*. Barcelona. Proa.
- De Cisneros, Juan Carlos (2024). Teatro Social en la Educación: Metodología Innovadora y Participativa. *Blog Personal*. Retrieved from <https://jcdcisneros.com/2024/05/16/teatro-social-en-la-educacion-metodologia-innovadora-y-participativa/>
- Dennis, Kingsley L. (2022). *Asalto a la realidad*, Barcelona, Blume.
- Despret, Vinciane (2022). *A la salud de los muertos: Relatos de quienes quedan*. La Oveja Roja.
- Frazer-Carroll, Micha (2024). *Món de bojos: Les polítiques de la salut mental*. Tigre de Paper.
- González, María, Pareja, Diego, & Gea, Miguel (2022). El pensamiento visual a través de los mapas mentales en la formación de maestros de Educación Primaria. *ArtsEduca*, 32, 147-160.
- Gracia, Carla (2022). *Amb ulls de dona*, Barcelona, Univers.
- Marx, Karl i Engels, Friedrich (1997) *Manifiesto comunista*. Madrid. Akal. (seleccions)
- Portes, Alejandro et al. (2006). La asimilación segmentada sobre el terreno: la nueva segunda generación al inicio de la vida adulta. *Migraciones*. (19):7-58 (seleccions)
- Putnam, Robert D. (1995). Bowling Alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*. 65-78 (seleccions)
- Putnam, Robert D. (2003). *El declive del capital social: un estudio internacional sobre las sociedades y el sentido comunitario*. Barcelona. Galaxia Gutenberg.(seleccions)
- Ritzer, George (1996). *La 'McDonalització' de la Sociedad: un análisis de la racionalización en la vida cotidiana*. Barcelona. Ariel. (seleccions)
- Roy, Olivier (2010). *La santa ignorancia: el tiempo de la religión sin cultura*. Barcelona. Ediciones Península. (seleccions)
- Sorvari, Marja (2022). Travelling (Post)Memory: Maria Stepanova's In Memory of Memory. 10.1007/978-3-030-95837-4_5.
- Stolcke, Verena i Wolfson, Leopoldo (2000). La 'naturaleza' de la nacionalidad. *Desarrollo Económico*, 40 (157), 23-24.
- Weber, Max (1994). *L'ètica protestant i l'espírit del capitalisme*. Barcelona. Edicions 62. (seleccions)

Programari

Es comentarà a classe en iniciar el curs.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt